

Posudek na diplomovou práci

Věry Novotné

Profesorky a docentky práva – ženy v prestižní profesi

Téma práce je legitimní a důležité, jedná se o jedno z bílých míst českého výzkumu. Název mohl být poněkud konkrétnější, aby bylo zřejmé, že se jedná o české prostředí, práce konečně ani nezamlčuje, že se jednalo výhradně o pedagožky Univerzity Karlovy, a také to se mohlo do názvu promítnout.

Teoretická část začíná představením kategorie gender. Je zpracována standardně, ale zaráží, že diplomantka u těchto zásadních teoretických otázek odkazuje na literaturu jako je Žába na prameni nebo přece jen již velmi odvozenou literaturu jako je Červinková, které mají spíše status popularizační literatury, když má po ruce Joan Scott, z níž čerpá spíše okrajové charakteristiky, vhodná by byla také Sandra Harding a jiní. Poststrukturalistický přístup je zastoupen pouze P. Bourdieu, který je uchopen stručně a výstižně. Poddimezovaná je podkapitola věnovaná problematice žen ve vědě, použitá literatura (Havelková, Linková) je spíše jen dílčí aplikací obecných poznatků na oblast vědy, teorie k této problematice jsou však velmi široké, opět by byla vhodná třeba Harding. Pro další podkapitoly této části platí totéž, tj. omezení na převážně českou literaturu, a také, navzdory v podstatě standardnímu sepsání těchto teoretických východisek, na nich zůstává jakýsi konspektový odér, není například nikde uvedeno, zda je k uvedeným tezím vedena nějaká diskuse, zda české autorky obecné koncepty nějak modifikují apod.

V části, která představuje sociologická východiska, hodnotím velmi pozitivně tematizaci univerzity jako sociálního pole a použití bourdieuvských konceptů různých typů kapitálu, a velmi problematice ovšem považují, že autorka přejímá jeho teze z druhé ruky (velká část jeho prací je přitom přeložena do češtiny) a přitom uvádí, že ho bude „interpretovat“ – ve skutečnosti jde o kompilaci interpretací ze sekundární literatury. Škoda je také, že se tento koncept více nepromítl do interpretací.

Velmi důležitá je kapitola věnovaná historickému kontextu. Je ovšem chyba, že se dozvídáme jenom v poznámce, že je řeč pouze o Právnické fakultě UK, bylo by vhodnější uvést to nejlépe již v názvu kapitoly a dále přesně odlišovat, kdy se jedná o historický kontext obecnější povahy a kdy specificky o PF UK. Použita je relevantní literatura (Kavka), ale opět se domnívám, že bylo možné s tímto zdrojem pracovat dynamičtěji, více jít po klíčových problémech, neškodilo by i představit pozici autora, když je vlastně jediným zdrojem informací o tomto subtématu. Velmi důležité je zařazení kapitoly o vstupu žen na právnické fakulty u nás a vývoj zastoupení žen v číslech, oceňuji, že diplomantka nevychází jen ze sekundární literatury, ale také přímo z dat Statistického úřadu. Nadto část statistických dat vytvořila sama zpracováním několika čísel Facultas iuridica, což mohlo a mělo být blíže objasněno po metodologické stránce a také lépe „prodáno“ čtenáři, neboť se jedná o velmi cenný a také nepochybně pracný krok.

Výzkumné otázky, v podstatě velmi rámcové a otevřené, jsou deklarovány jako vycházející z teorií, tato vazba zde ovšem není příliš zřetelná. Není také jasné, proč diplomantka neustále odděluje působení na univerzitě od „čistě vědeckého“, a formuluje tak také svůj základní komparativní cíl. Specifika působení žen na právnické fakultě Univerzity Karlovy je nutné

především komparovat s působením v jiných oborech (například v těch, kam ženy vstoupily historicky dřív) nebo na jiných univerzitách.

Mé hodnocení teoretické části vyznívá poměrně kriticky, neznamená však, že by tato část nesplňovala požadované nároky. Pouze ji nelze označit za vynikající, protože v ní chybí aktivnější přístup k literatuře, výraznější tázání a problematizace, vlastní nacházení souvislostí a tím samozřejmě i zajímavější strukturace, jako by diplomantce chyběla odvaha k samostatnější teoretické práci. Za vadu považuji nedostatečné zastoupení západní relevantní literatury, diplomantka také překvapivě málo využila německou sociologickou literaturu, kterou měla k dispozici.

V empirické části je velmi dobře reflektována metodologie a zdůvodněna zvolená metoda, vše opřeno o relevantní literaturu, dobře je vysvětleno sestavení vzorku, náležitě jsou reflektovány okolnosti výzkumu, zajímavá je reflexe různých typů vztahu mezi tazatelkou a dotazovanými. V analýze se diplomantka velmi důsledně drží materiálu a kategorie jsou z něj dobře doloženy. Mohly být ale více rozčleněny. Například zajímavá kategorie „právo jsem nikdy studovat nechtěla“ v analýze zahrnuje i fenomén vhodnosti studia práv pro ženy, tj. jeho genderově diferencované vnímání, které by si zasloužilo samostatnou kategorii. Mezi oběma kategoriemi by pak bylo možné nalézt souvislost typu: právo jsem studovat nechtěla, ale dovedla mě k němu cesta, která byla poznamenána genderovými úvahami či vzorci. Třetí související kategorií by pak mohla být přitažlivost kantorské profese, kterou diplomantka správně abstrahovala. Oddělené pojednání by bylo asi žádoucí i u otázky generačního předělu, který nebyl předem zamýšlen a vyplynul ze složení vzorku a kde diplomantka vyznívala významné rozdíly v souvislosti s politickým kontextem. I tato problematika je v práci subsumována pod první kategorii, také pod druhou, a je tak zbytečně rozptýlená. Přitom vlastní diplomantčiny analýzy daly tomuto aspektu výrazně vystoupit a je škoda, že se ho více a sevřeněji nechopila jako samostatného fenoménu. Mám za to, že jemnější strukturace, která by umožnila dynamičtěji pracovat se vztahy mezi kategoriemi, by výrazně zvýšila i čtivost textu. Tento problém se táhne v podstatě celou analytickou částí. V detailu jsou analýzy dobré, přemýšlivé a pozorné (i když mohly být ještě odvážnější), ale značné rezervy ještě zůstaly v jejich strukturaci, která ovšem není jen formální otázkou, ale otázkou ještě přesnějšího rozlišení jednotlivých jevů a vytvoření sítě jejich vzájemných vztahů. Škoda také, že Věra Novotná více nevyužila nabízejících se kategorií *in vivo*, jako například výrazů „švihat“ v souvislosti s organizací práce ženské akademičky. Možná šlo celkově o to umět výsledky analýz efektněji prodat.

Závěry práce jsou velmi dobře formulované a zcela doložené. Přes uvedené výhrady – zejména k teoretické části – se jedná o úctyhodnou, precizně odvedenou práci. Navrhuji známku výborně.

PhDr. Hana Havelková, PhD.
Vedoucí diplomové práce

V Roztokách 16.6.2009